

1. SPREMNOST DETETA ZA POLAZAK U ŠKOLU – PREDUSLOVI

2. TEORIJSKI PROBLEMI PRIPREME DETETA ZA POLAZAK U OSNOVNU ŠKOLU

- Opšta i neposredna priprema deteta za polazak u školu

3. RAZNOVRSNSI ASPEKTI OPŠTE PRIPREME DETETA ZA POLAZAK U ŠKOLU

- Motivaciona gotovost za polazak u školu
- Fizička priprema dece za školu u vrtiću
- Emocionalna priprema
- Socijalna priprema
- Razvijanje higijenskih, kulturnih i radnih navika deteta
- Priprema deteta za prihvatanje školske discipline

SPREMNOST DETETA ZA POLAZAK U ŠKOLU - PREDUSLOVI

- FIZIČKA I MOTORIČKA ZRELOST (određeni kalendarski uzrast, telesna i motorička razvijenost)
- INTELEKTUALNA ZRELOST (izvesni stepen razvijenosti pažnje, pamćenja, mišljenja)
- GOVORNA ZRELOST (ovladalo glasovnom strukturom pravilnog govora)
- SOCIJALNA ZRELOST (relativna samostalnost pri zadovoljavanju svojih potreba, osposobljenost za život u društvu dece i odraslih)
- EMOCIONALNA ZRELOST (izvesna emocionalna stabilnost i kontrola emocija)
- MOTIVACIJA ZA UČENJE (interesovanje i radiznalost za školso učenje)
- ISKUSTVO (u smislu realnih informacija o školi i zahtavima)

FIZIČKA I MOTORIČKA ZRELOST

- Ako je postiglo nivo opšteg i telesnog razvoja i otpornosti organizma
- Ojačalo fizičko i mentalno zdravlje
- Postiglo nivo zrelosti fiziološkog sistema- pre svega centarlnog nervnog sistema
- U toku je zamena mlečnih zuba
- Ima razvijenu motoriku i spretnost
- Ne oseća poteškoće pri sedenju, stajanju, hodanju
- Dobro vidi i čuje
- Posедуje razvijenu finu motoriku, za pisanje i crtanje
- Prepisuje sva štampana slova
- Seče makazama i lepi jednostavnije oblike

INTELEKTUALNA ZRELOST

- Želja i sposobnost da uči i ima sposobnost aktivnog perceptivnog pretraživanja i analize (pronalaženje jednostavnije slike u složenijoj)
- Srazmerno tačno imenovanje, raspoznavanje, razlikovanje, upoređivanje i opisivanje predmeta i pojava iz neposredne okoline
- Sposobnost da reprodukuje zapaženo zahvaljujući namernoj pažnji
- Sposobnost da voljno usredsredi, koncentriše i zadrži pažnju na određeni predmet, aktivnost a da pri tome ne pokaže znake fiziološkog zamora
- Ume da uočava sličnosti i razlike među predmetima po boji, obliku, veličini, debljini i pri tome može da vrši logičko – matematičke operacije klasifikacije, serijacije, tranzitivnosti

- Zna koja je njegova leva i desna ruka
- Posедуje elementarne matematičke pojmove
- Broj elemenata u skupu adekvatno označava brojkom
- Na verbalni nalog može razvrstati logičke blokove prema 4 atributa (boja, oblik, veličina i debljina)
- Navodi razloge (po čemu se razlikuju – ptica, pas, drvo, staklo - pojam žive i nežive prirode)
- Crta kućicu, drvo, ljudsku figuru (3 do 6 detalja) crtež prepoznatljiv (5,5 godina)
- Crta figuru čoveka sa glavom, telom, rukama i nogama uz prikazuje svih detalja (oči, nos, usta, uši, kosa, prsti, odeća) – 6 do 7 godina
- Uočava sličnost bilo koje prirode 8 boje, oblika, veličina)
- Oriјentiše se u vremenu (dan , noć, jutro, podne ,....)

GOVORNA RAZVIJENOST I KOMUNIKATIVNOST

- DE TE NA PREDŠKOLSKOM UZRASTU USVAJA SAMO USMENI GOVOR A PISANI SAMO ONOLIKO KOLIKO POKAŽE INTERESOVANJE ZA SVET SLOVA I PISANU REČ
- Da je uglavnom ovladalo glasovima i glasovnim sklopovima (moguće je da neka deca teže izgovaraju Š, Ž, Đ, DŽ, R, LJ, NJ što je normalna pojava u tom uzrastu)
- Da ume da se igra glasovima, rečima
- Da poznaje glasovni sastav reči i da postigne određeni nivo razvoja izražajnog monološkog i dijaloškog govora
- Da ima dovoljno bogat rečnik (da koristi između 2500 i 3000 različitih reči i pojmova)
- Da razume rečenice dužine do 6 -8 reči
- Da “sada” zna da ispriča svoj događaj od “pre “

- Da srazmerno tačno opisuje predmete i pojave iz okolne stvarnosti
- Da voli da sliša priče koje mu čitamo i ume samostalno da ih prepriča, poštujući odgovarajući redosled i logiku dešavanja, bez zastajkivanja, jasno i razumljivo sušaocima
- Da ga interesuju značenja reči
- Da postavlja pitanja
- Da ume dobro da se sporazumeva sa drugima
- Da ume da sluša druge
- Tačno da preslikava rečenicu od tri kratke reči, napisane rukom pisanim slovima
- Da praktikuje sve komunikativne funkcije govora a posebno one koje se odvijaju u interakciji sa drugima

SOCIJALNA ZRELOST

- Relativna samostalnost pri zadovoljavanju svojih potreba, kulturno – higijenskih navika
- Razvijena svest o sebi, poverenje u sebe i svoju okolinu
- Biranje omiljenog druga
- Preferiranje igre sa istim polom
- Pokazivanje zaštitničkog ponašanja prema mlađoj deci
- Poštovanja pravila igre sa vršnjacima
- Moć sagledavanja situacije iz ugla druge osobe
- Komuniciranje sa odraslima
- Spremnost na saradnju
- Ispoljavanje empatijepojava elementarne samokontrole
- Izvesna usmerenost na socijalne norme
- Povećana sposobnost voljnog upravljanja svojim ponašanjem

EMOCIONALNA ZRELOST

- Može kontrolisati svoje emocije
- Postiglo je izvesnu emocionalnu stabilnost
- Steklo je poverenje i samopouzdanje u sebe i ima određenu sopstvenu sigurnost
- Ume da reaguje na adekvatan način na raspoloženje ljudi oko sebe, da prepozna svoja i tuđa emocionalna stanja
- Ima veću kontrolu sopstvenih impulsa, razvijeniju volju i emocionalnu nezavisnost
- Karakteristični realistički strahovi (strah od mraka) i strahovi od natprirodnih bića
- Može da odloži zadovoljavanje potreba

MOTIVACIJA ZA UČENJE

- Formiranje unutrašnje potrebe za saznavanjem
- Ako saznajna potreba kod deteta nije razvijena kod deteta, njega neće obradovati saznanje nečeg novog, bez čega se neće pojaviti ni interesovanje
- Vaspitač u svom radu sa decom polazi i uvažava dečja interesovanja i potrebe, stvara podsticajnu sredinu i tako razvija radoznalost kod dece, stvara nova interesovanja i kanališe ih
- Od posebnog značaja je pitanje da li dete ima želju za učenjem
- Dete će biti spremno da reaguje na izazove novih učenja i saznanja ako ima mogućnost da deluje, misli i izražava se u skladu sa svojim trenutnim moćima, ako je prihvaćeno i uvaženo.

TEORIJSKI PROBLEMI PRIPREME DETETA ZA POLAZAK U OSNOVNU ŠKOLU

Opšta priprema deteta za polazak u školu

- uvažavati specifičnosti detinjstva, ne lišavati dete radosti i punoće življenja
- pružiti mu potpuno iskustvo koje stiže u životnim situacijama
- važnije od savladavanja nastavnih predmeta je opšti razvoj njegovih intelektualnih sposobnosti i saznajnih interesovanja da uočava pojave u prirodi i društvu i da samo izvodi zaključke
- jačati mentalno i fizičko zdravlje za napore koje ga čekaju u školi

OPŠTA PRIPREMA ZA POLAZAK U ŠKOLU podrazumeva :

1. dobro razvijeno i fizički izdržljivo dete
2. dete sa izgrađenim motivima, zainteresovano da uči
3. dete razvijenih voljno – karakternih osobina za lakšu adaptaciju pri promeni sredine
4. sposobnost ispunjavanja zahteva koji će biti postavljeni pred njega

Neposredna priprema deteta za polazak u školu

- realizuje se u predškolskim ustanovama i u tzv. "NULTIM" odeljenjima u okviru osnovnih škola u sredinama gde ne postoje predškolske ustanove
- Zakonom utvrđena kao obavezna
- program predškolskog vaspitanja i obrazovanja je razrađen u dva modela – A i B čiji se izbor vrši u predškolskoj ustanovi na nivou svakog posebnog objekta
- **A model** : vaspitanje i obrazovanje kao interakcija ; poštovanje dečjih interesovanja i potreba ; obrazovanje kao unutrašnja konstrukcija znanja; autonomija – centralni cilj; koncepcija predškolske ustanove kao otvorenog sistema vaspitanja

- **B model** : sadrži načela, ciljeve, sistem aktivnosti, organizaciju života i vaspitno – obrazovnog rada, saradnju sa porodicom i lokalnom zajednicom
- **NEPOSREDNA PRIPREMA DETETA ZA POLAZAK U ŠKOLU** obuhvata sledeće oblasti :
 1. Priprema za nastavu početnog čitanja
 2. Priprema za nastavu početnog pisanja
 3. Formiranje elementarnih matematičkih pojmova
 4. Pripreme u području upoznavanja okoline
 5. Pripreme u području likovnog vaspitanja
 6. Pripreme u području muzičkog vaspitanja

DOBRE STRANE UKLJUČIVANJA DECE U PPP

- kompenzatorska funkcija – svoj deci se obezbeđuju uslovi za proširivanje i sređivanja socijalnog i sazajnog iskustva čime se ublažavaju socio-kulturne razlike i obezbeđuje donekle podjednak start za polazak u školu
- programsko i organizaciono povezivanje predškolskog i školskog vaspitanja → stvorena osnova za negovanje kontinuiteta u vaspitanju i obrazovanju dece
- predstavlja dopunu porodičnom vaspitanju uz unapređivanje vaspitne kompetencije porodice
- u zajedničkoj akciji dece, vaspitača i roditelja se stvara i gradi autentičan program → nije izdvojen segment delovanja na dete nego podrška celokupnom njegovom razvoju

- polazi se od uzrasnih mogućnosti i potreba šestogodišnjaka ali i prilagođenosti karakteristikama školskog učenja

Karakteristike uzrasta šestogodišnjaka :

- igra je još uvek vodeća aktivnost
- dečje saznanje je i dalje pod uticajem živog opažanja
- odnos deteta prema zadacima je još uvek praktičan
- detetu je više stalo do toga da ostvari cilj ne birajući način na koji će to postići
- postepeno se kod dece gradi celovitiji pogled na stvari i pojave
- više se osamostaljuju u zaključivanju
- razvijaju se specifične vrste radoznalosti

- govoru se poklanja posebna pažnja
- deca se osposobljavaju da primaju informacije putem reči
- intenzivan razvoj saznajnih sposobnosti: opažanje vremena i prostora, stvaralačka mašta, opažajno – predstavno mišljenje

ZADATAK VRTIĆA

- razvojne moći mnogo veće nego što se i pretpostavlja, **POTREBNO JE BRZO PRILAGOĐAVANJE NOVOM ŽIVOTNOM I RADNOM AMBIJENTU**

RAZNOVRSNSI ASPEKTI OPŠTE PRIPREME DETETA ZA POLAZAK U ŠKOLU

Motivaciona gotovost za polazak u školu

- sastoji se od detetove želje da uči i zainteresovanosti da se bavi nečim što ga približava delatnosti odraslih → želja da se bude đak, ide u školu → važno da se želja temelji na realnim predstavama o onome što dete očekuje u školi → određenije predstave formiraju se tek polaskom u školu
- želja deteta da uči u školi mora biti zasnovana na realnim predstavama o njoj kao i zahtevima koji će pred njega biti postavljeni kada postane đak

- osnovna promena u motivacionoj sferi : decu privlači učenje kao “ *ozbiljna, sadržajna delatnost, koja dovodi do određenog rezultata, važnog, kako za dete, tako i za odrasle koji ga okružuju* “
- smisao je u formiranju unutrašnje potrebe za saznavanjem koja će u školi biti efikasnija od svih drugih oblika motivacije, kao što su to npr.ocene
- saznajna potreba rađa radost za saznavanjem novog→ ukoliko se to nepostigne svaki trud je uzaludan: učitelj može da organizuje časove na najbolji način ali to nema efekta ako ne iskusi radost saznanja→ učenje biva nametnuto i rađa se otpor prema knjizi i učitelju→ negativne emocije

Motivi za učenje predškolske dece

1. socijalni (svest o tome da su znanja potrebna, da obezbeđuju društvenu afirmaciju)
2. sazajni (radoznalost kao želja da se nešto sazna ili usvoji određena veština)
3. igrovni(igranje je motiv a do učenja dolazi uzgredno
 - socijalni motivi i sazajni interesi su pogodna osnova za školsko učenje→ teškoće se javljaju kad prevladaju igrovni motivi
 - za najstarije predškolce je karakteristično da se motivacija više ne vezuje samo za proces nego i rezultat aktivnosti koji postaje sve važniji i na određeni način se vrednuje tako da dete teži da njegov rad bude ocenjen pozitivno
 - centralna aktivnost je učenje čiji je motiv i smisao sticanje znanja i umenja

Fizička priprema dece za školu u vrtiću

- potreban visok nivo opšteg telesnog razvoja i otpornosti organizma (intelektualni naponi, dugo sedenje u klupi koje zahteva određeni položaj tela, teška dečja torba, put do škole
- nezrela deca imaju sniženu i nestabilnu radnu sposobnost, tj. nisku otpornost na zamor i teško se prilagođavaju uslovima nastave
- u periodu 6 do 7 godina dete brzo raste i razvija se, nastaju promene u organizmu, potrebni su uslovi za pravilan fizički razvoj → vrtić ima prave uslove da dete navikne na čistoću i da razvije higijenske navike
- povoljno utiče na somatsko i psihičko zdravlje deteta

- dobro organizovane telesne i perceptivne motorne aktivnosti su aktivnosti koje neguju zdravlje šestogodišnjaka (pokretne igre kroz koje dete stiče motorno iskustvo)
- režim dana obezbeđuje obroke svakodnevno u isto vreme
- kroz igru realizuju se globalni ciljevi razvoja dece :
 - *Upoznavanje pokreta i kretanja - pojam o sebi*
 - *Izražavanje pokreta i kretanja – svest o drugima*
 - *Ovladavanje pokretima i kretanjima - svest o okruženju*

- primaran rad vaspitača na razvijanju navika kretanja → vežbe hodanja, trčanja, skakanja, poskakivanja, penjanja, provlačenja, bacanja, hvatanja, gađanja, kotrljanja, dizanja i nošenja, potiskivanja, vučenja i razvlačenja, igre na snegu, igre na vodi
- vežbe za razvoj pojedinih mišićnih grupa – vežbe oblikovanja :
 - Za razvoj mišića ramenog pojasa
 - Za razvoj leđnih mišića
 - Za razvoj trbušnih mišića
 - Za razvoj mišića nogu i stopala

- Program fizičkih aktivnosti u PP grupama usmeren na
- ✓ podsticaj razvoja motorike preko prirodnih oblika kretanja : hodanja, trčanja, skakanja, penjanja → podstiče se aktivnostima veće složenosti i manjeg intenziteta
- ✓ podsticaj razvoja biomotoričkih sposobnosti: koordinacije, ravnoteže, sigurnosti, snage, brzine, izdržljivosti → podstiče se aktivnostima manje složenosti i višeg intenziteta
- telesnim aktivnostima u vrtiću obezbeđuje se deci da kroz igru upoznaju radost kretanja

EMOCIONALNA PRIPREMA

- emocije i dalje intenzivne ali ne tako eksplozivne kao u mlađem uzrastu
- emotivne ekspresije sublimisane i sve češće se izražavaju stvaralaštvom → dete ih najčešće izražava crtežom
- izvori i uzroci straha su od 6 godine sve brojniji i raznovrsniji jer dete strahove stiče iskustveno → počinje da se plaši mogućih nesretnih slučajeva, bolesti, smrti, podsmeha, neuspeha
- uče da izbegavaju zastrašujuće situacije
- prikrivaju reakcije straha (naročito dečaci)

- ljutnju i bes dete sve češće ispoljava i to u situacijama nepravedne optužbe, na neispunjena obećanja su burne reakcije ljutnje
- češći su ispadi besa u odnosu na odrasle i decu, češći inat kao bes, dete radi baš ono što je zabranjeno → javlja se kompulzivni bes kod dece kojoj je uskraćena potreba za uvažavanjem i samostalnošću → impulsivno ispoljavanje besa je veoma retko
- javlja se odložena reakcija besa u vidu osvete, pretnje, tvrdoglavosti i inata
- radost se sve češće javlja u situacijama uspeha, pohvala i druženja sa vršnjacima → dete se sve češće raduje unapred, već na obećanje ili nagoveštaj određenih događaja; radoznalost postaje usmerenija, osmišćenija i sve češće je dete zadovoljava samostalno

- briga je indukovana vrlo često od strane odraslih koji neguju opštu atmosferu brige → dugotrajna prisutnost kombinovano sa nepravednim kažnjavanjem deteta produkuje snažan osećaj krivice → dete se često identifikuje sa tom ulogom i postaje “negativni vođa” grupe
- ljubomora se ispoljava sve prikrivenije, teže se raspoznaje
- ljubav se najpre javlja prema vršnjacima i to suprotnog pola (još uvek se kombinuje sa stidom)
- javljaju manifestacije ljubavi prema odraslima i članovima porodice

Socijalna priprema

- Socijalni kontakti – razvijaju se od:
 - ✓ usmerenosti na sebe , na svoje stvari, specifična interesovanja
 - ✓ razvijanja interesovanja za drugu decu i prilagođavanje na grupnu igru i život u zajednici
 - ✓ potpunog uspostavljanja grupnih odnosa među vršnjacima
- Socijalna priprema – obuhvata :
 - ✓ negovanje prijateljskog odnosa deteta prema drugoj deci
 - ✓ navikavanje dece da se druže
 - ✓ negovanje trpeljivosti, taktičnosti, uvažavanja drugih

- *“socio – emocionalni razvoj može da obezbedi mnogo veći domet obrazovanja nego učenje specifičnih veština i ponašanja, ili čak intelektualnih operacija”* (K.Kami) → ako su deca radoznala, snalažljiva, samopouzdana, sposobna da razmenjuju mišljenje sa drugom decom i odraslima ona će biti spremna da nastave da uče i izvan učionice i tokom kasnijeg života
- atmosfera koja vlada u najstarijoj grupi (uzrasno čistoj) utiče na status njenih članova i na ponašanje “ malih maturanata “ – razvija se slika o sebi na poseban način : osećaju se odraslijima, šire se i njihovi socijalni kontakti, češće se izlazi van vrtića i učestvuje u životu društvene zajednice

- sposobni za grupno rešavanje pojedinih problema → raspravljaju o njima, brane svoja stanovišta i porede ih sa tuđim, traže argumente i protivargumente i sporazumevaju se koje je rešenje najverovatnije da bi ga i praktično proveravali
- vaspitač ima zadatak da formira javno mnjenje koje objedinjuje grupu i daje motive za stvaranje saradničkih odnosa, izaziva zajedničke doživljaje i razne vrste razmena među decom, inicira poslove povezane opštim ciljem → prilika za to su usmerene aktivnosti koje se organizuju sa celom vaspitnom grupom dece
- vaspitač treba da ujedinjuje pojedinačne napore dece na širem planu kada postoje pogodni uslovi za to (igra u kojoj se od kućica napravi grad ...); bitne su prilike da deca dele zajednički doživljaj kolektivne proslave rođendana, posete različitim javnim i kulturnim ustanovama, izleti, svečani ispraćaj pripremne grupe od ostale dece iz vrtića

Razvijanje higijenskih, kulturnih i radnih navika deteta

- aktivnosti od praktičnih do usmerenih razvijaju istrajnost, sposobnost za koncepciju, za planiranje i samokontrolu
- deca uče da planiraju i određuju cilj svog rada, biraju materijale i sredstva da bi ostvarili određene rezultate
- radne aktivnosti :samoposluživanje, briga o biljkama, pravljenje igračaka, aktivnosti u široj društvenoj sredini

Priprema deteta za prihvatanje školske discipline

- najvažnije da shvate odnos učitelj – učenik
- prvi put se sreću sa obavezama društvenog karaktera
- približavaju se značajno ulozi odraslog koju su želela
- svaki sledeći korak ograničen je za dete novim pravilima i zahtevima
- često se javljaju destruktivne emocije i reakcije
- deca koja su pohađala vrtić imaju pozitivne stavove prema školi i odgovarajuću motivaciju
- deca se trude da što bolje obave zadatak, ispravljajući greške, radeći na pravilan način, formira se kod dece lepo ponašanje sa adekvatnim emocijama

- veliki uticaj na decu vrše druga deca iz grupe koja intervenišu u slučajevima narušavanja od strane nekog deteta ili grupe dece
- deca lako prihvataju pravila ponašanja i lako se socijalizuju ako od strane vaspitača osete potpuno razumevanje , punu podršku i pravilnu saradnju
- bitna je:
 - ✓ odnegovana sposobnost usmeravanja pažnje
 - ✓ samodisciplina
 - ✓ i samokontrola sopstvenog ponašanja